

Емилия Иванова Димитрова

ПГПЧЕ – гр. Плевен

Плагиатство и пиратство

Основен въпрос

Как подбираме и представяме информация от различни медии?

Обзор на урока

Нашето съвремие се характеризира с изобилие от информация, която понякога се превръща в дезинформация, ако личността не е способна да я възприеме, отсее и анализира. В процеса на обучението учениците трябва да формират и умения да извличат най-същественото от огромния информационен поток, да го представят коректно и да изграждат собствена позиция.

Интернет пространството предлага неограничени възможности за събиране и представяне на информация. Бързият достъпът до чужди материали дава възможност на потребителите за ползване на чуждия опит, но и често води до злоупотреба с информацията¹. Различни проучвания сочат, че България е на едно от първите места в света по нарушаване на авторските права и пиратството в интернет². Плагиатството е широко разпространено сред учениците. При поставена задача много често те прибегват до практиката „Сору“/ „Paste“ . Използват чужди мисли и идеи, представяйки ги за свои и нарушавайки авторското право.

---

¹ **Тодор Митев Тодоров**, Авторски права и уважение – какво трябва да имаш предвид, когато използваш материали, създадени от други хора?
[<http://www.openedubg.com/images/sampledata/BG/project/lesons/AVTORSKI-PRAVA-TODOR-TODOROV-PEG.pdf>, последно посетен на 7.11.17 г.]

² [<http://pik.bg/%D0%B1%D1%8A%D0%BB%D0%B3%D0%B0%D1%80%D0%B8%D1%8F-%D0%B5-%E2%84%962-%D0%B2-%D1%81%D0%B2%D0%B5%D1%82%D0%B0-%D0%BF%D0%BE-%D0%BF%D0%B8%D1%80%D0%B0%D1%82%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE-%D0%B2-%D0%B8%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B5%D1%82-news568741.html> последно посетен на 7.11.17 г.]

В процеса на работа учениците сами ще формулират понятията: плагиатство и пиратство, ще дискутират за ползите и вредите от некоректно използване на чужди материали, ще работят по казус. В резултат ще изградят визия за това какво е авторство и какво е плагиатство и как коректно да използват чужди мисли.

Цели на урока:

Учениците ще могат:

- Да ползват и да представят информация и чужд опит без да нарушават нормативната уредба;
- Да ценят труда на авторите и творците;

Начало на урока – 10 минути. Встъпителна част

Дискусия по следните въпроси:

- Какви са ползите и вредите от интернет пространството за собствената ви подготовка в училище и личностно развитие?
- Какво е да си автор и какво представляват авторските права и интелектуалната собственост?

Класът се разделя на две групи. Събират аргументи за или против и ги вписват в табличка на дъската. Учениците споделят личния си опит и гледна точка.

Какви са ползите и вредите от интернет?	
+	-

Дискусията завършва с изводи за огромните възможности, които ни предоставя интернет, но и за опасностите от невярна, погрешна или изкривена информация.

Формулират сами, ползвайки коректно интернет определение:

- ✍ за понятието „автор“ - като **създател** на произведение, изобретение и т.н.
- ✍ „плагиатство“ - **...вземане и използване като свои мислите, писмени текст или изобретенията на друг**. С други думи, това е непризнатата

употреба като собствена на работата на друг човек, независимо дали тя е била публикувана, т.е. става дума за копиране³.

- ✍ „пиратство“ - Неразрешеното използване на материали защитени от авторското право за комерсиални цели, както и търговията с подобни материали⁴

Казус – 10 минути

Казус

Ученик предава проект за участие в Олимпиадата по гражданско образование. След извършена проверка се установява, че същият текст е достъпен в сайта romagalo.com и вече е изтеглен 97 пъти. Ученикът не предоставя доказателства за своето авторство и е дисквалифициран на училищен кръг⁵.

Анализирайте случая от гледна точка на автора на проекта, който е "качил" своя проект в сайта и ученикът, който претендира, че с този изтеглен от публичното пространство проект, може да се яви на олимпиада!

В процеса на работа учениците изясняват правилата за участие в олимпиадата по гражданско образование и за ползването на сайта помагало, след което изграждат собствена позиция по казуса.

Представят позицията на училищната комисия, дисквалифицирала ученика и на самия ученик.

- ✚ Къде са нарушенията на ученика от гледна точка на комисията:
  - проектът е публикуван в публичното пространство, няма доказателства за авторство и др.
- ✚ Възможни гледни точки на ученика:
  - ученикът е автор, но проектът е качен в сайта от друг без знанието на ученика;
  - качен е в сайта от самия ученик за да се възползва от възможностите на сайта и др.

Изказват аргументирано решение защо ученикът е дисквалифициран – нарушение на правилата, нечитане на авторското право ако ученикът е плагиатствал, а ако е автор не е защитил авторските си права и др.

Модел на компетенциите за демократична култура – 5 минути

³ [<http://phls.uni-sofia.bg/article/832>, последно посетен на 7.11.17 г.]

⁴ [<http://copyrights.bg/%D0%BF%D0%B8%D1%80%D0%B0%D1%82%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE/>, последно посетен на 7.11.17 г.]

⁵ Казусът се цитира по **Тодор Митев Тодоров** [Цит. съч.]

Учениците се запознават със схемата за модел на компетенциите за демократична култура и дискутират кои ценности, нагласи, умения и знания за критично разбиране трябва внимателно да се съблюдават при използване на чужд автор-

ски текст или произведение.

⁶ Мартин Барет, **Компетенции за демократична култура**, Да живеем като равни в културно различни демократични общества, Съвет на Европа 2016 г.

ЗАЩО ПЛАГИАТСТВОТО ТРЯБВА ДА СЕ ИЗБЯГВА? – 15 минути

Учениците работят със статията: **ПЛАГИАТСТВО И КАК ДА СЕ ИЗБЯГВА**
<http://phls.uni-sofia.bg/article/832> и се запознават с техники за избягване на плагиатството, запознават се с коректно представяне на чужди мисли.

Заклучителна част – 5 минути

Учениците обобщават резултатите от работата си и ясно разграничават какво означава да бъдеш автор и какво плагиатство. Изказват становища как оптимално могат да се възползват от интернет и да ползват информация и чуждия опит без да нарушават нормативната уредба. Разбират смисъла и ползите да изградят и отстояват собствена позиция за развитието си като свободни и демократични личности.

Получават за домашно (аз преподавам история) отговор на исторически въпрос, при който се отделя специално внимание на подбраната от достоверен източник и коректно представена литература.